

УТЕЧЕНКО Д.М., д-р. філософії

БИБА В.А., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

ДІЛОВА ЕТИКА В СУЧАСНОМУ УПРАВЛІННІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Етика в бізнесі стосується того, як організація чи корпорація вирішує ситуації, які вимагають моральних рішень. Етика управління передбачає захист керівників своїх співробітників, клієнтів і суспільства в цілому від будь-яких негативних наслідків, які можуть виникнути в результаті дій їхнього бізнесу.

Ключові слова: ділова етика, корпоративна соціальна відповідальність, управління.

Ділова етика забезпечує наявність певного базового рівня довіри, яка виникає між споживачами та різними формами учасників ринку з бізнесом.

Концепція ділової етики виникла в 1960-х роках, коли компанії усвідомили, що суспільство споживачів, що зароджується, демонструє турботу про навколишнє середовище, переймається соціальними проблемами та корпоративною відповідальністю. Посилена увага до «соціальних питань» була відмінною рисою десятиліття [1].

З того часу поняття ділової етики еволюціонувало. Ділова етика виходить за рамки морального кодексу добра і зла; вона прагне встановити певний баланс між юридичними зобов'язаннями компаній із збереженням конкурентної переваги та іншими компаніями. Компанії демонструють ділову етику різними способами.

Є чимало причин, чому саме ділова етика є важливою для успіху та покращення іміджу в сучасному діловому світі. Головним є те, що визначені програми етики встановлюють кодекс поведінки, який керує поведінкою співробітників, а саме від керівників вищого рівня до керівництва середнього рівня, до найновіших і наймолодших співробітників. Коли всі співробітники приймають етичні рішення, компанія створює репутацію етичної поведінки. Її репутація зростає, компанія починає відчувати переваги, які має моральний істеблшмент, а саме: впізнаваність бренду та зростання, підвищені навички під час ведення переговорів, підвищення довіри споживачів до продуктів і послуг, утримання та зростання клієнтської бази, компанія приваблює нові таланти, а також є привабливою для інвесторів.

Існує кілька теорій ділової етики: теорія утилітаризму («суспільної користі»), концепція І. Бентама, деонтична етика, концепція І. Канта, етика справедливості, теорія справедливості Дж. Ролза. і можна знайти багато різних її типів, проте все те, що відрізняє компанію, – це її практика корпоративної соціальної відповідальності, прозорість і надійність, справедливість і технологічні методи.

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) — це концепція задоволення потреб стейкхолдерів, враховуючи вплив задоволення цих потреб на працівників, навколишнє середовище, суспільство та громаду, в якій працює компанія [2].

Звичайно, фінанси та прибуток важливі, але вони мають бути на другому місці після добробуту суспільства, клієнтів і працівників, оскільки дослідження показали, що корпоративне управління та етичні практики покращують фінансову ефективність.

Стрімке використання сучасних технологій у всіх формах бізнес-операцій за своєю суттю вимагає від компанії гарантувати, що технологія та інформація, які вона збирає, використовуються етично. Крім того, бізнес має гарантувати, що технологія

захищена якнайкраще, особливо тому, що багато компаній зберігають інформацію про клієнтів і збирають дані, які можуть бути використані тими, хто має недобрі наміри.

Створення середовища для етичної поведінки та прийняття рішень вимагає чимало часу та зусиль, і воно завжди починається згори. Більшість компаній зобов'язані розробити кодекс поведінки або кодекс етики, керівні принципи, процедури звітності та навчальні програми для дотримання етичної поведінки.

Після того як поведінка визначена та програми впроваджені, постійне спілкування зі співробітниками стає необхідним. Керівники повинні постійно заохочувати працівників повідомляти про поведінку, яка викликає занепокоєння, і повинні бути гарантії, що викривачі не будуть зустрінуті ворожими діями. Тому компанії часто проводять різні бесіди, семінари, тренінги присвячені темі етики для своїх працівників, нині навіть існує практика проведення тренінгів на які запрошують провідних спікерів у сфері ділової етики та етичних відносин.

Опубліковане Ethics & Compliance Initiative (ECI) у Глобальному дослідженні ділової етики 2021 року було опитано понад 14 000 працівників у 10 країнах щодо різних видів неналежної поведінки, які вони спостерігали на робочому місці [3]. Відповідно 49% опитаних працівників сказали, що вони спостерігали неналежну поведінку, а 22% сказали, що спостерігали поведінку, яку вони класифікували б як образливу. 86% співробітників сказали, що повідомили про порушення, які вони помітили. На запитання, чи зазнавали вони помсти за репортажі, 79% сказали, що зазнавали помсти [4].

Як стверджує ECI, компанії мають працювати над покращенням своєї корпоративної культури, посилюючи ідею про те, що повідомлення про підозру в неправомірній поведінці є вигідним для компанії.

Список використаних джерел

1. Етика ділових відносин : навчальний посібник / Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін. Вінниця : ВНТУ, 2011. 309 с.
2. New York University Stern Center for Sustainable Business. "ESG and Financial Performance: Uncovering the Relationship By Aggregating Evidence From 1,000 Plus Studies Published Between 2015 – 2020. URL: https://www.stern.nyu.edu/sites/default/files/assets/documents/NYU-RAM_ESG-Paper_2021%20Rev_0.pdf
3. Ethics & Compliance Initiative (ECI). "The State of Ethics & Compliance in the Workplace. P. 16-22. URL:<https://www.ethics.org/wp-content/uploads/2021-ECI-GBES-State-Ethics-Compliance-in-Workplace.pdf>
4. Ethics & Compliance Initiative (ECI). "2021 Global Business Ethics Survey Report The State of Ethics & Compliance in the Workplace: A Look at Global Trends. URL: <https://www.ethics.org/global-business-ethics-survey/#non-member-download>

УДК 338.431:355.018(477)

САТИР Л.М., д-р екон. наук

ЗАДОРЖНА Р.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

НОВА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗБУДОВИ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досліджено роль агропромислового сектору економіки України у формуванні продовольчої безпеки та експортного потенціалу; охарактеризовано основні негативні наслідки військових дій для АПК та окреслено перспективи відтворення його функціонування в рамках виконання Плану відновлення України.